

Základy práce s informačními zdroji pro bc. studenty MVZ221

Dana Mazancová

Brno, 27. února 2023

Osnova kurzu

- **Práce s informacemi, základy EIZ, psaní odborných (závěrečných) prací**
- **Práce s elektronickými informačními zdroji**
  - ❖ základy vyhledávacích technik
  - ❖ tvorba rešeršního dotazu
  - ❖ praktické vyhledávání v oborových databázích
- **Citace, citování, plagiátorství**
  - ❖ základní terminologie, citační styly
  - ❖ základy citování jednotlivých druhů dokumentů
  - ❖ citační software, zvláštnosti citování
- **Práce s elektronickými informačními zdroji**
  - ❖ EBSCO Discovery Service a nadstavbové nástroje
  - ❖ databáze elektronických knih

Podmínky absolvování předmětu

Zápočet

- ❖ prostudování **prezentace k samostudiu**
- ❖ **účast** na seminářích a přednášce
- ❖ vypracování **rešerše a online cvičení na citace**

Termíny kurzu:

❖ V týdnu od 27. 2.		samostudium	
❖ ČT 9. 3.	8:00 - 9:40	seminář EIZ I.	PC25
❖ ČT 16. 3.	8:00 - 9:40	přednáška citace	U33
❖ ČT 23. 3.	8:00 - 9:40	seminář EIZ II.	PC25

Prezentaci, prosím, berte jako přehledovou. Možností a zdrojů je opravdu obrovské množství. Vyzkoušejte si uvedená praktická cvičení, podrobnější práce s databázemi bude obsahem následující lekce.

Přeji vám hodně štěstí při studiu. V případě jakýchkoli dotazů či problémů se prosím ozvěte na email mazancov@fss.muni.cz Pokusím se vám poradit co nejdříve to bude možné. Děkuji a těším se na osobní setkání 😊

Práce s informacemi

Osnova

- Práce s informacemi
  - ❖ informační společnost
  - ❖ informační gramotnost

- Informační zdroje
  - ❖ typy informačních zdrojů
  - ❖ licencované zdroje
  - ❖ kde hledat knihy, odborné časopisy, informace z médií, závěrečné práce, referenční díla, statistické údaje, oborové brány?

- Psaní odborných (závěrečných) prací

Cíle dnešní lekce

- ❑ Naučit se rozeznat licencované zdroje informací a seznámit se základními pojmy.
- ❑ Seznámit se s e-zdroji na stránkách knihovny a Portále elektronických informačních zdrojů MUNI.
- ❑ Umět přistupovat ke zdrojům mimo počítačovou síť MU.

*"Information these days seems to be everywhere. But rather than making research easier, this has made it harder, because when doing research you don't just have to find **any** information, you have to find the **right** information."*

Informační společnost

- ❑ Založená na informacích a znalostech
- ❑ Problémy při práci s informacemi:
  - ❖ **velké množství**
  - ❖ **snadná dostupnost**
  - ❖ **kvalita**

Informační gramotnost

→ Rozpoznání informační potřeby

□ Schopnost **informaci**:

- ❖ **nalézt** – znalost informačních zdrojů a vyhledávacích strategií
- ❖ **vyhodnotit** – užitečnost/relevance
- ❖ **použít** – pro daný účel, znalost autorského zákona, problematiky citování a plagiátorství

Licencované zdroje

Licencované zdroje I.

- ❑ další výrazy - komerční zdroje/databáze, elektronické informační zdroje, **e-zdroje**, **EIZ**, databáze, dokumenty v elektronické podobě

- ❑ dostupné prostřednictvím **databází**
  - ❖ **volně dostupné**
  - ❖ **komerční (licencované)**

Licencované zdroje II.

- ❑ za úplatu - **pro studenty MU zdarma** 😊
- ❑ informace jsou **prověřené** (prochází recenzním řízením)
- ❑ články většinou dostupné dříve než v tištěné podobě
- ❑ **doporučený zdroj pro psaní seminárních a závěrečných prací**

Databáze

- ❑ **Bibliografické** – pouze základní "identifikační" údaje o dokumentech (název, autor, rok vydání atd.) + abstrakt

- ❑ **Fulltextové** – plné texty dokumentů

- ❑ **Multioborové** – dokumenty z různých oborů
  - ❖ rozsáhlé databáze – např. **ProQuest, Wiley, EBSCO**
  - ❖ není možné mít zaplacený přístup ke všem kolekcím, tj. ke všem fulltextům

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům?

- ❑ **stránky knihovny - <http://knihovna.fss.muni.cz/e-zdroje>**
  - ❖ databáze k oborům vyučovaným na FSS

- ❑ **Portál elektronických informačních zdrojů MU - <http://ezdroje.muni.cz/>**
  - ❖ databáze i z dalších oborů

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům mimo počítačovou síť univerzity?

- ❑ Nastavte si na počítači [vzdálený přístup](#)
  - ❖ OpenVPN
  - ❖ Shibboleth
  - ❖ EZproxy

Cvičení 😊

- ❑ Prosím, prostudujte si, jak funguje tzv. **vzdálený přístup k e-zdrojům** (tj. mimo počítačovou síť MU) - <https://ezdroje.muni.cz> - sekce vzdálený přístup a jeden z přístupů si zvolte pro další práci.

- ❑ Poté se zkuste připojit do databáze **Wiley Online Library**.
  - ❖ Na stránce **ezdroje.muni.cz** si zvolte „zdroje abecedně“ .
  - ❖ Dohledejte si databázi **Wiley Online Library – Journals**, u ní si klikněte na „více informací“ a poté zvolte dole na stránce „Shibboleth“.
  - ❖ Následně se zobrazí tabulka s univerzitními přihlašovacími údaji. Alternativou samozřejmě zůstává přihlášení přes OpenVPN.
  - ❖ Jak by měl postup vypadat, si můžete zkontrolovat na dalších slidech.

Přehled zdrojů ^

Vyhledávání v

Vzdálený přístup v

Nápo

Zdroje podle:

abecedy

fakult

oborů

Nové zdroje

mačních zdro

covery.muni

Abecední seznam zdrojů

A B C D E F G H Ch I J K L M N O P Q R S T U V **W** X Y Z

Legenda: Licencovaný zdroj Volně dostupný zdroj Free-trial zdroj Metazdroj

W

 [Web of Science](#)

 [Web of Science - Citation Connection](#)

 [Wiley Online Library - encyklopedie \(ebooks\)](#)

 [Wiley Online Library - Journals](#)

 [Wiley Online Library - Reference Works 2018](#)

citační a bibliografická databáze [\[více informací\]](#)

rozšíření WoS o další citační databáze a indexy

vybrané encyklopedie z Wiley Online Library [\[více informací\]](#)

kolekce e-časopisů od Wiley [\[více informací\]](#)

encyklopedické přehledy teorií z oblasti ekonon

apod. [\[více informací\]](#)

Wiley Online Library - Journals

Otevřít zdroj

Wiley Online Library nabízí plné texty více než 1.500 vědeckých a odborných časopisů ze všech oborů (medicína, přír od nakladatelství Wiley (včetně titulů bývalého nakladatelství Blackwell). Plné texty časopisů jsou dostupné uživatelům

Další informace a návody [zde](#).

Dodatečné informace o zdroji

Tento zdroj je indexován ve službě [discovery.muni](#).

Tento zdroj má podporu služby [Full Text Finder](#).

Tento zdroj podporuje vzdálený přístup přes technologii [Shibboleth](#).

Charakteristika: kolekce e-časopisů od Wiley

Obory: [Biologie](#), [Chemie](#), [Ekonomie](#), [Filozofie](#), [Fyzika](#), [Historie](#), [Informatika](#), [Jazykověda](#), [Knihovnictví](#), [Literatura](#), [Matem Právo](#), [Psychologie](#), [Sociální vědy](#), [Společenské vědy](#), [Vědy o Zemi](#)

Typ zdroje: fulltextový

Producent: Wiley

Odkaz: <http://onlinelibrary.wiley.com/>

Vzdálený přístup²: [EZproxy](#)

Vzdálený přístup²: [Shibboleth](#)

Přihlášení přes Shibboleth

Atributy pro službu Atypon

Zásady zpracování osobních údajů [Atypon](#)

UČO

259965@muni.cz

Jméno

Dana Mazancová

Organizace

Masarykova univerzita

Vztah k organizaci

- employee
- member
- staff

Oprávnění

- MU:employees
- urn:mace:terena.org:tcs:personal-user
- urn:mace:terena.org:tcs:escience-user
- urn:mace:dir:entitlement:common-lib-terms

Zapamatovat

ANO, POKRAČOVAT

NE, ZRUŠIT

Cvičení

Wiley Online Library

Masaryk University

[Login / Register](#)

Accelerating research discovery to shape a better future

Today's research, tomorrow's innovation

Search publications, articles, keywords, etc.

[Advanced Search](#)

1,600+ Journals

250+ Reference Works

22,000+ Online Books

Náhled databáze Wiley Online Library.

Zdroj: <https://onlinelibrary.wiley.com/>

Další verze cvičení pro zvědavé – i když vyhledávání v databázích bude součástí až další lekce, tak si můžete v této databázi najít zdroje (např. články) týkající se „diplomacie“. Vyhledejte v angličtině, téma si můžete zkusit více upřesnit. Pokud si chcete následně přečíst celý text, tak by u záznamu mělo být uvedeno „Full Access“.

Psaní závěrečných (odborných) prací

Propagační video Západočeské univerzity v Plzni

Metodika psaní odborných prací

- Dostatek času pro vyhledání a nastudování příslušné literatury
- Vypracování námětu závěrečné práce
- Vymezení času potřebného k sepsání textu
- Dodržení všech předepsaných formálních a odborných náležitostí

Základní etapy přípravy písemné práce

1. Volba tématu a strategie přípravy
2. Informační průzkum
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Základní etapy přípravy písemné práce

1. **Volba tématu a strategie přípravy**
2. Informační průzkum
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Volba tématu

- ❑ Podívat se do [Archivu závěrečných prací IS MU](#)
- ❑ Případně na práce jiných univerzit: [Vysokoškolské kvalifikační práce](#)

Cvičení 😊

- ❑ V [Archivu závěrečných prací IS MU](#) si v části „Vyhledávání absolventů a závěrečných prací“ dohledejte **práce absolventů vaší katedry**, kteří již mají v archivu vloženou závěrečnou práci. Vyzkoušejte si různé typy **filtrů** (více položek lze vybrat přes ctrl). Zvolte si některý ze záznamů a prohlédněte si, co zde můžete najít (abstrakt, klíčová slova, posudky, plný text práce, návrh hodnocení).

Základní etapy přípravy písemné práce

1. Volba tématu a strategie přípravy
- 2. Informační průzkum**
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Informační průzkum

- ❑ Práce s informačními zdroji
- ❑ Hledání dokumentů, které souvisí se zvoleným tématem
- ❑ Získání dokumentů*:
  - ❖ [Výpůjčka z knihovny](#)
  - ❖ [Výpůjčka/dodání dokumentu z jiné knihovny v ČR/zahraničí - MVS/MMVS](#)
  - ❖ [E-prezenčka](#)
  - ❖ [Licencované databáze](#)
  - ❖ Internet

*jako dokument budeme pro potřeby naší výuky označovat texty, obrázky, fotky, videa tj. jakoukoli formu grafického znázornění informací

Informační zdroje

☐ **Knihy**

☐ **Periodika**

❖ odborné časopisy, magazíny

☐ **Referenční díla**

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

☐ **Další zdroje**

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newsletters)

☐ **Internet**

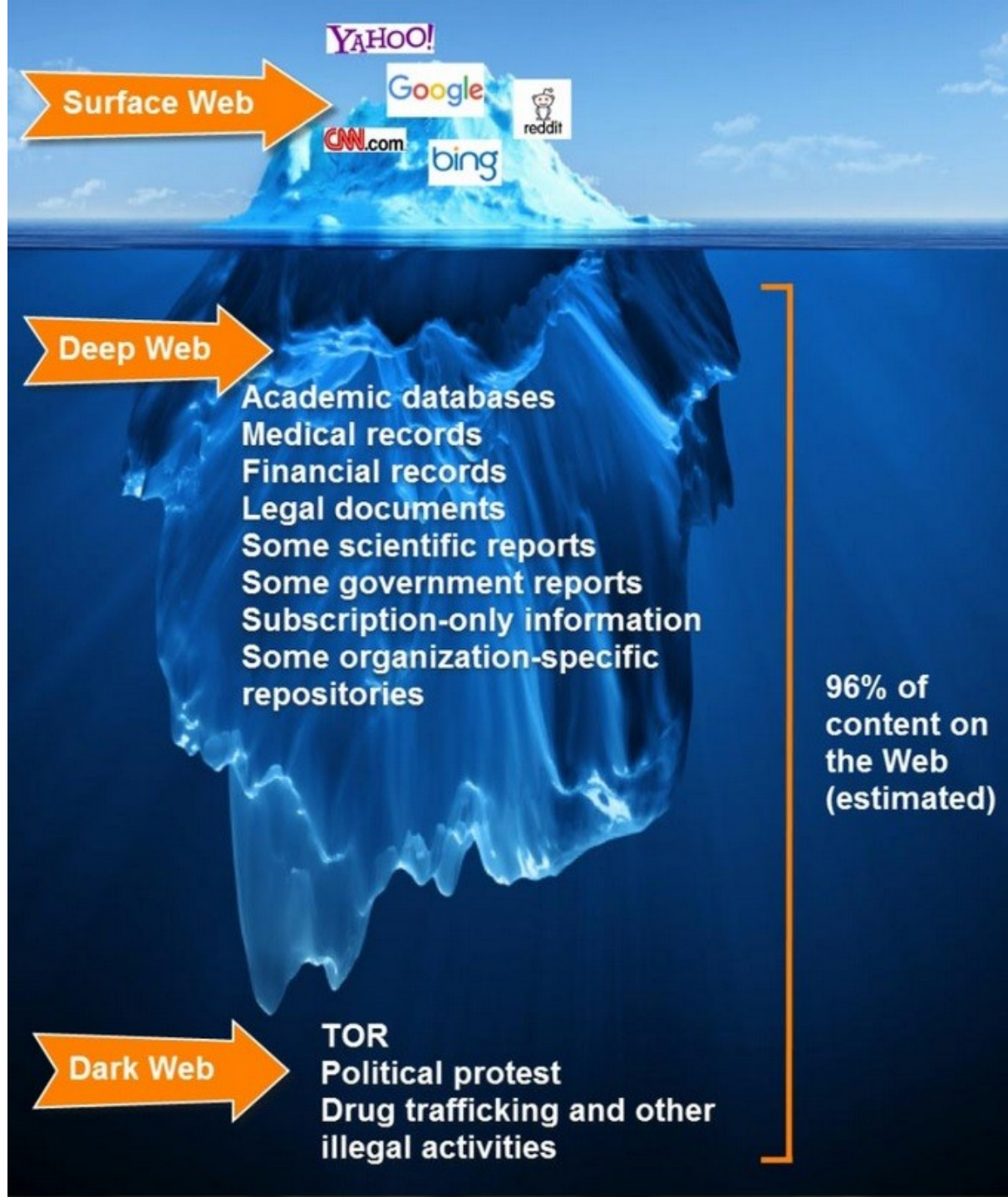
Cvičení 😊

- ❑ Zkuste se zamyslet, jaký je rozdíl mezi:
  - ❖ **Surface Web**
  - ❖ **Deep Web**
  - ❖ **Dark Web**

- ❑ Řešení naleznete na dalším slidu.

Surface Web x Deep Web x Dark Web

Prosím všimněte si, že „akademické databáze“ tj. naše e-zdroje jsou součástí tzv. „deep webu“.

Informační zdroje aneb částečná ochutnávka z dalších lekcí

Informační zdroje

☐ **Knihy**

☐ **Periodika**

❖ odborné časopisy, magazíny

☐ **Referenční díla**

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

☐ **Další zdroje**

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newslettery)

☐ **Internet**

Kde začít?

Vyhledávače, discovery systémy a vědecké sítě

Google Scholar

scienceOPEN.com
research+publishing network

- ❖ [EBSCO Discovery Service](#) - "univerzitní Google" pro licencované i volně dostupné zdroje
- ❖ [Google Scholar](#) - vyhledávač odborné literatury
- ❖ [Science Open](#) - vědecká a publikační síť

Kde hledat odborné časopisy? I.

- ❑ Annual Reviews
- ❑ EBSCO
- ❑ JSTOR
- ❑ ProQuest
- ❑ Sage Journals Online
- ❑ ScienceDirect
- ❑ SpringerLink
- ❑ Taylor&Francis
- ❑ Wiley Online Library

Multioborové databáze jsou dobrým startovním místem pro vyhledávání

Můžete je prohledávat jednotlivě nebo hromadně pomocí [discovery](#)

Kde hledat odborné časopisy? II.

□ Volně dostupný zdroj:

- ❖ [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) - adresář FT vědec. a akad. časopisů s otevřeným přístupem, přes 18.000 časopisů

How to Read (and Understand) a Social Science Journal Article

Kde hledat knihy?

□ Katalogy

- ❖ [Katalog MU Aleph](#)
- ❖ Souborné katalogy – [knihovny.cz](#), [CASLIN](#)
- ❖ [E-kniha na počkání](#)
- ❖ [Online knihovna Bookport](#)
- ❖ [Ebsco Discovery Service](#)

□ Licencované databáze

- ❖ [Ebsco eBooks](#)
- ❖ [Sage Knowledge](#)

Kde hledat knihy? II.

□ Další zdroje

- ❖ [Directory of Open Access Books \(DOAB\)](#) - seznam recenzovaných knih (OA), přes 4000 knih
- ❖ [Google Books](#)

Cvičení 😊

- ❑ Otevřete si stránku <https://katalog.muni.cz/>
- ❑ Dohledejte si knihu „**Militant right-wing extremism in Putin's Russia : legacies, forms and threats**“ a podívejte se, které knihovny MU ji mají ve fondu. Je dostupná i na FSS? A pokud ano, je právě vypůjčená? Existuje i ve formě E-prezenčky?
- ❑ V dolní části stránky si zvolte „abecední procházení“. Zde můžete vyhledávat podle tématu. Zadejte si výraz, který Vás aktuálně zajímá a projděte si zobrazené výsledky.

Kde hledat informace z médií?

☐ Denní tisk, TV a rozhlasové vysílání

❖ [NewtonOne](#)

Kde hledat závěrečné práce?

- ❖ [Archiv závěrečných prací MU – Thesis](#)
- ❖ [Vysokoškolské kvalifikační práce – Theses](#)
- ❖ [DART – Europe E-theses Portal](#) (evrop. závěrečné práce)

Kde hledat referenční díla?

❖ [The World Factbook](#)

Kde hledat statistické údaje?

❖ Český statistický úřad

❖ Eurostat

Kde hledat další zdroje?

- ❖ **ROAD - the Directory of Open Access scholarly Resources** - časopisy, konferenční sborníky, akademické repozitáře)
- ❖ **Oficiální dokumenty OSN**

Shrnutí

- ❑ **Pro vyhledávání odborných informací používejte licencované informační zdroje**
  - ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

- ❑ **Seznam databází**
  - ❖ Stránky knihovny
  - ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

- ❑ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**
  - ❖ OpenVPN, Shibboleth, EZproxy

□ **Psaní odborných (závěrečných prací)**

- ❖ Nejen při volbě tématu může pomoci Archiv závěrečných prací v IS MU

□ **Informační průzkum**

- ❖ Katalogy knihoven
- ❖ Licencované zdroje
- ❖ Veřejně dostupné zdroje

Literatura

KATUŠČÁK, D., B. DROBÍKOVÁ, R. PAPÍK. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce*. Nitra: Enigma, 2008, 161 s. ISBN 978-80-89132-70-6.

BOTHMA, Theo. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. 3rd ed. Cape Town: Pearson Education, 2011, 208 s. ISBN 9781775782278.

GRÖPPEL-WEGENER, Alke a Claire PENKETH. *The fishscale of academicness*. Staffordshire: Staffordshire university, [2013]. A Tactile Academia book. ISBN 978-0-9927884-0-7.

Děkuji vám za pozornost 😊

Dana Mazancová

mazancov@fss.muni.cz